# ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
25 Ιουλίου 1991 *

Στην υπόθεση C-362/89,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του pretore di Milano προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

**Giuseppe d'Urso, Adriana Ventadori κ.λπ.**

και

**Ercole Marelli Elettromeccanica Generale SpA** (υπό προσωρινή διαχείριση), **Ercole Marelli Nuova Elettromeccanica Generale SpA** (ήδη ABB Tecnomasio SpA και ABB Industria Srl) **κ.λπ.,**

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 77/187/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 171),

## ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους O. Due, Πρόεδρο, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias και M. Díez de Velasco, προέδρους τμήματος, Sir Gordon Slynn, K. N. Κακούρη, R. Joliet, F. A. Schockweiler, F. Grévisse και M. Zuleeg, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: W. Van Gerven
γραμματέας: D. Louterman, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

έχοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— οι ενάγοντες της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενοι από τον Alfonso F. Ognibene, δικηγόρο Μιλάνου,

— οι εναγομένες της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενες από τους Giacinto Favalli και Salvatore Trifirò, δικηγόρους Μιλάνου,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Claude Chavance, κύριο στέλεχος της κεντρικής διοικήσεως στο Υπουργείο Εξωτερικών,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Oscar Fiumara, avvocato dello Stato,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Giuliano Marenco, νομικό σύμβουλο, επικουρούμενο από την Karen Banks, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

καθώς και την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις των εναγόντων της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενων από τους Alfonso Ognibene και Sergio Galleano, δικηγόρους Μιλάνου, των εναγομένων της κύριας δίκης, της Ιταλικής Κυβερνήσεως και της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 18ης Απριλίου 1991,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 1991,

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

1 Με Διάταξη της 23ης Οκτωβρίου 1989, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 17 Νοεμβρίου του ίδιου έτους, ο pretore di Milano υπέβαλε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία της οδηγίας 77/187/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων ( ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 171, στο εξής: οδηγία ).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, των Giuseppe d'Urso, Adriana Ventadori κ.λπ. και, αφετέρου, της υπό προσωρινή διαχείριση εταιρίας Ercole Marelli Elettromeccanica Generale SpA ( στο εξής: EMG ) και της εταιρίας Ercole Marelli Nuova Elettromeccanica Generale SpA ( στο εξής: Nuova EMG ).

3 Από τα στοιχεία που παρέχονται με τη Διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι η EMG υπήχθη στην αποκαλούμενη διαδικασία προσωρινής διαχειρίσεως με την από 26 Μαΐου 1981 απόφαση του Υπουργού Βιομηχανίας, ενώ της επιτράπηκε να συνεχίσει τις δραστηριότητές της. Τον Σεπτέμβριο του 1985 το σύνολο της επιχειρήσεως μεταβιβάστηκε στην εταιρία Nuova EMG, η οποία ιδρύθηκε για τον σκοπό αυτό. Κατ' εφαρμογή της σχετικής συμβάσεως μεταβιβάσεως και σύμφωνα με τις συμφωνίες που είχαν συναφθεί με τα συνδικάτα, στις οποίες αναφέρεται η σύμβαση αυτή, 940 εργαζόμενοι περιήλθαν στην προς ην η μεταβίβαση. 518 άλλοι εργαζόμενοι παρέμειναν στη μεταβιβάσασα εταιρία· πάντως η σχέση εργασίας των τελευταίων αυτών εργαζομένων ανεστάλη, τη δε καταβολή των αποδοχών τους ανέλαβε η Cassa integrazione guadagni straordinaria.

4 Οι ενάγοντες της κύριας δίκης, που περιλαμβάνονται μεταξύ των εν λόγω 518 εργαζομένων, ζήτησαν από τον pretore di Milano να αναγνωρίσει ότι η σχέση τους εργασίας συνεχίστηκε με τον προς ον η μεταβίβαση, κατ' εφαρμογή του άρθρου 2112, πρώτο εδάφιο, του Codice civile, κατά το οποίο: « Σε περίπτωση μεταβιβάσεως επιχειρήσεως, αν ο μεταβιβάσας δεν καταγγείλει εγκαίρως τη σύμβαση εργασίας, η σύμβαση αυτή εξακολουθεί να ισχύει με τον νέο κύριο, ο δε εργαζόμενος διατηρεί τα δικαιώματα που απορρέουν από την αρχαιότητα που έχει κτηθεί πριν από τη μεταβίβαση. »

5 Οι εναγόμενες εταιρίες της κύριας δίκης αντικρούουν το αίτημα αυτό, επικαλούμενες διάταξη της εθνικής νομοθεσίας κατά την οποία, όσον αφορά τις επιχειρήσεις που έχουν τεθεί υπό προσωρινή διαχείριση, οι προαναφερθείσες διατάξεις του Codice civile δεν εφαρμόζονται ως προς το προσωπικό που δεν μεταβιβάστηκε ταυτόχρονα με την επιχείρηση.

6 Κρίνοντας ότι για να λυθεί η διαφορά της κύριας δίκης πρέπει να ερμηνευθεί η οδηγία, ο pretore di Milano αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία μέχρις ότου το Δικαστήριο αποφανθεί προδικαστικώς επί των ακολούθων ερωτημάτων:

« 1) Προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας την αυτόματη μεταβίβαση στον προς ον η μεταβίβαση των εργασιακών σχέσεων της μεταβιβαζομένης επιχειρήσεως, οι οποίες υφίστανται κατά τον χρόνο της μεταβιβάσεώς της;

2) Έχει εφαρμογή η προαναφερθείσα οδηγία επί μεταβιβάσεων επιχειρήσεων που πραγματοποιούνται από επιχειρήσεις τελούσες υπό προσωρινή διαχείριση; »

7 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση εκτίθενται διεξοδικώς τα περιστατικά της κύριας δίκης, η εξέλιξη της διαδικασίας καθώς και οι γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται πιο κάτω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

**Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος**

8 Με το ερώτημα αυτό, το εθνικό δικαστήριο ερωτά αν το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας έχει την έννοια ότι όλες οι υφιστάμενες συμβάσεις ή σχέσεις εργασίας, κατά την ημερομηνία μεταβιβάσεως μιας επιχειρήσεως, μεταξύ του μεταβιβάζοντος και των εργαζομένων που απασχολούνται στην επιχείρηση αυτή μεταβιβάζονται αυτοδικαίως στον προς ον η μεταβίβαση αποκλειστικά και μόνο συνεπεία της μεταβιβάσεως.

9 Όπως έκρινε το Δικαστήριο (απόφαση της 5ης Μαΐου 1988, 144/87 και 145/87, Berg, Συλλογή 1988, σ. 2559, σκέψεις 12 και 13), η οδηγία αποβλέπει στη διασφάλιση της διατηρήσεως των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση αλλαγής του επικεφαλής της επιχειρήσεως, επιτρέποντάς τους να παραμείνουν στην υπηρεσία του νέου

εργοδότη υπό τις αυτές προϋποθέσεις που είχαν συμφωνηθεί με τον μεταβιβάζοντα. Οι κανόνες που εφαρμόζονται σε περίπτωση μεταβιβάσεως επιχειρήσεως ή εγκαταστάσεως σε άλλον επιχειρηματία αποβλέπουν επομένως στη διαφύλαξη, προς το συμφέρον των εργαζομένων, των υφισταμένων σχέσεων εργασίας που αποτελούν τμήμα του μεταβιβασθέντος οικονομικού συνόλου.

10 Από τη νομολογία (απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1985, 186/83, Botzen, Συλλογή 1985, σ. 519, σκέψη 16) προκύπτει επίσης ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας δεν περιλαμβάνει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν για τον μεταβιβάζοντα από σύμβαση εργασίας ή από εργασιακή σχέση που υφίσταται κατά την ημερομηνία της μεταβιβάσεως και έχει συναφθεί με τους εργαζομένους οι οποίοι ανήκουν, για την άσκηση των καθηκόντων τους, στο μεταβιβασθέν τμήμα της επιχειρήσεως ή της εγκαταστάσεως.

11 Το Δικαστήριο έχει κρίνει περαιτέρω, με την απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 1988, 324/86, Daddy' s Dance Hall (Συλλογή 1988, σ. 739, σκέψη 14), ότι οι κανόνες της οδηγίας πρέπει να θεωρηθούν ως επιτακτικού χαρακτήρα υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπεται δυσμενής για τους εργαζομένους παρέκκλιση από τους κανόνες αυτούς. Επομένως, η άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχονται στους εργαζομένους από την οδηγία δεν μπορεί να εξαρτάται από τη συγκατάθεση ούτε του μεταβιβάζοντος ούτε του προς ον η μεταβίβαση ούτε από τους εκπροσώπους των εργαζομένων ούτε από αυτούς τους ίδιους τους εργαζομένους, με τη μόνη επιφύλαξη, όσον αφορά τους τελευταίους, της δυνατότητας που τους παρέχεται, κατόπιν αποφάσεως που λαμβάνουν ελευθέρως, να μη συνεχίσουν μετά τη μεταβίβαση τη σχέση εργασίας με τον νέο φορέα της επιχειρήσεως (απόφαση της 11ης Ιουλίου 1985, 105/84, Mikkelsen, Συλλογή 1985, σ. 2639, σκέψη 16).

12 Κατά συνέπεια, σε περίπτωση μεταβιβάσεως της επιχειρήσεως, η σύμβαση ή η σχέση εργασίας με το προσωπικό που ανήκει στη μεταβιβαζόμενη επιχείρηση δεν μπορεί να διατηρηθεί με τον μεταβιβάζοντα και συνεχίζεται αυτοδικαίως με τον προς ον η μεταβίβαση, εξυπακουομένου ότι, κατά τη νομολογία (απόφαση της 15ης Ιουλίου 1988, 101/87, Bork, Συλλογή 1988, σ. 3057, σκέψη 17), η ύπαρξη ή μη συμβάσεως ή σχέσεως εργασίας κατά την ημερομηνία της μεταβιβάσεως πρέπει να κρίνεται βάσει του εθνικού δικαίου.

13 Προς αντίκρουση μιας τέτοιας ερμηνείας της οδηγίας, οι εναγόμενες της κύριας δίκης και η Ιταλική Κυβέρνηση προέβαλαν ενώπιον του Δικαστηρίου τριών ειδών επιχειρήματα.

14 Πρώτον, υποστηρίχθηκε ότι αν ερμηνευόταν κατ' αυτόν τον τρόπο η οδηγία θα εθίγετο η επιχειρηματική ελευθερία.

15 Ως προς αυτό,πρέπει να τονιστεί ότι η προσβολή της επιχειρηματικής ελευθερίας είναι συμφυής προς αυτόν τούτον τον σκοπό της οδηγίας που συνίσταται στη μεταβίβαση προς τον προς ον η μεταβίβαση, προς το συμφέρον των εργαζομένων, των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις συμβάσεις ή σχέσεις εργασίας.

16 Δεύτερον, η κατ' αυτόν τον τρόπο ερμηνεία της οδηγίας συνεπάγεται, σε περίπτωση όπως η υπό κρίση στην κύρια δίκη, αμφισβήτηση των συμφωνιών που έχουν συναφθεί με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και αφορούν τις λεπτομέρειες της μεταβιβάσεως και τον αριθμό των μεταφερόμενων εργαζομένων.

17 Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη, εφόσον, όπως τονίστηκε προηγουμένως, οι κανόνες της οδηγίας ισχύουν για όλους, συμπεριλαμβανομένων των συνδικαλιστικών εκπροσώπων των εργαζομένων, οι οποίοι δεν μπορούν να παρεκκλίνουν από αυτούς μέσω συμφωνιών συναπτομένων με τον μεταβιβάζοντα ή τον προς ον η μεταβίβαση.

18 Τέλος, προβλήθηκε ότι ερμηνεία της οδηγίας που θα είχε ως αποτέλεσμα να εμποδιστεί η διατήρηση στην υπηρεσία του μεταβιβάζοντος πλεονάζοντος αριθμού εργαζομένων θα μπορούσε να είναι λιγότερο ευνοϊκή γι' αυτούς, είτε επειδή ο ενδεχόμενος ενδιαφερόμενος θα μπορούσε να αποτραπεί από την απόκτηση της επιχειρήσεως, εάν θα ήταν αναγκασμένος να διατηρήσει το πλεονάζον προσωπικό της μεταβιβαζομένης επιχειρήσεως, είτε επειδή το προσωπικό αυτό θα απολυόταν και θα έχανε έτσι τα πλεονεκτήματα που θα μπορούσε, ενδεχομένως, να αποκομίσει από τη συνέχιση των σχέσεών του εργασίας με τον μεταβιβάζοντα.

19 Κατ' αυτής της επιχειρηματολογίας πρέπει να υπομνηστεί ότι η οδηγία, κατά το άρθρο της 4, παράγραφος 1, δεν επιτρέπει βέβαια να αποτελεί η μεταβίβαση αφεαυτής λόγο απολύσεως για τον μεταβιβάζοντα ή τον προς ον η μεταβίβαση, αλλά αντιθέτως « δεν εμποδίζει απολύσεις που είναι δυνατόν να επέλθουν για λόγους οικονομικούς, τεχνικούς ή οργανώσεως που προϋποθέτουν μεταβολές στο επίπεδο της απασχολήσεως ». Πρέπει να προστεθεί ότι η οδηγία δεν εμποδίζει επίσης να εφαρμόζονται οι διατάξεις αυτές, μετά τη μεταβίβαση, προς όφελος του προς ον η μεταβίβαση όταν, προκειμένου να αποφευχθούν στο μέτρο του δυνατού απολύσεις, μία εθνική νομοθεσία προβλέπει υπέρ του μεταβιβάζοντος διατάξεις που καθιστούν δυνατή την ελάφρυνση ή την εξάλειψη των βαρών που συνδέονται με την απασχόληση του πλεονάζοντος εργατικού δυναμικού.

20 Επομένως, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/187 του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, έχει την έννοια ότι όλες οι συμβάσεις ή σχέσεις εργασίας που υφίστανται, κατά την ημερομηνία της μεταβιβάσεως μιας επιχειρήσεως, μεταξύ του μεταβιβάζοντος και των εργαζομένων που ανήκουν στη μεταβιβαζόμενη επιχείρηση μεταβιβάζονται αυτοδικαίως στον προς ον η μεταβίβαση συνεπεία του γεγονότος και μόνο της μεταβιβάσεως.

**Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος**

21 Από τη διατύπωση και το σκεπτικό της Διατάξεως περί παραπομπής προκύπτει ότι με το ερώτημα αυτό ο pretore di Milano ερωτά αν η οδηγία, για να επαναληφθεί το κείμενο του άρθρου 1, παράγραφος 1, « εφαρμόζεται επί μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων σε άλλο επιχειρηματία, οι οποίες προκύπτουν από συμβατική εκχώρηση ή συγχώνευση », όταν η συγκεκριμένη επιχείρηση διέπεται από διατάξεις όπως είναι το νομοθετικό διάταγμα 26, της 30ής Ιανουαρίου 1979, σχετικά με τα επείγοντα μέτρα για την προσωρινή διαχείριση μεγάλων επιχειρήσεων που βρίσκονται σε κρίση ( GURI αριθ. 36 της 6.2.1979 ), όπως κυρώθηκε τροποποιηθέν με τον νόμο 95, της 3ης Απριλίου 1979 ( GURI αριθ. 94 της 4.4.1979 ).

22 Προκειμένου να δοθεί απάντηση σ' αυτό το ερώτημα, πρέπει να υπομνηστούν οι διακρίσεις στις οποίες προέβη το Δικαστήριο ιδίως με την απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1985, 135/83, Abels ( Συλλογή 1985, σ. 469 ), και τις οποίες, εξάλλου, συνοψίζει περιληπτικά ο pretore di Milano.

23 Το Δικαστήριο έκρινε ότι η οδηγία δεν εφαρμόζεται ως προς τις μεταβιβάσεις που επέρχονται στο πλαίσιο πτωχευτικής διαδικασίας που αποσκοπεί, υπό τον έλεγχο της αρμόδιας δικαστικής αρχής, στην εκκαθάριση των περιουσιακών στοιχείων του μεταβιβάζοντος. Το Δικαστήριο στήριξε το συμπέρασμα αυτό στην έλλειψη, στην οδηγία, ρητής διατάξεως αφορώσας την πτώχευση ( σκέψη 17 ), στον σκοπό της οδηγίας αυτής, που συνίσταται στην αποτροπή του ενδεχομένου η αναδιάρθρωση στο εσωτερικό της κοινής αγοράς να γίνεται σε βάρος των εργαζομένων των οικείων επιχειρήσεων ( σκέψη 18 ), και στον σοβαρό κίνδυνο επιδεινώσεως, σε γενικό επίπεδο, των όρων διαβιώσεως και εργασίας του εργατικού δυναμικού, κατ' αντίθεση προς τους κοινωνικούς στόχους της Συνθήκης ( σκέψη 23 ), σε περίπτωση που η οδηγία θα εφαρμοζόταν ως προς τις μεταβιβάσεις που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια μιας πτωχευτικής διαδικασίας.

24 Με την ίδια απόφαση, το Δικαστήριο έκρινε, αντιθέτως, ότι η οδηγία έχει εφαρμογή επί διαδικασίας του είδους της « surséance van betaling » ( προσωρινή παύση πλη-

ρωμών ), παρόλο που η διαδικασία αυτή εμφανίζει ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά με τη διαδικασία της πτωχεύσεως. Το Δικαστήριο θεώρησε, πράγματι, ότι οι λόγοι που δικαιολογούν τη μη εφαρμογή της οδηγίας στην περίπτωση των πτωχευτικών διαδικασιών δεν ισχύουν όταν η εν λόγω διαδικασία συνεπάγεται δικαστικό έλεγχο πλέον περιορισμένης εκτάσεως απ' ό,τι σε περίπτωση πτωχεύσεως και όταν αποσκοπεί πρωτίστως στη διάσωση της πτωχευτικής περιουσίας και, ενδεχομένως, στη συνέχιση της δραστηριότητας της επιχειρήσεως κατόπιν παρατάσεως της προθεσμίας πληρωμής από την ομάδα των πιστωτών, προκειμένου να εξευρεθεί διακανονισμός που να επιτρέπει την εξασφάλιση της δραστηριότητας της επιχείρησης στο μέλλον ( σκέψη 28 ).

25 Πρέπει να τονιστεί ότι, καίτοι, στη σκέψη 28, η προαναφερθείσα απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1985, Abels, αναφέρεται στην έκταση του ελέγχου που ασκεί ο δικαστής επί της διαδικασίας, η αναφορά αυτή, που εξηγείται από τη δυσκολία, που εκτίθεται στη σκέψη 12 της αποφάσεως αυτής, της διευκρινίσεως της έννοιας της συμβατικής μεταβιβάσεως κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας, ενόψει των διαφορών που υφίστανται μεταξύ των νομικών συστημάτων των κρατών μελών, δεν καθιστά δυνατόν, όπως σημειώνεται εξάλλου στη σκέψη 13 της αποφάσεως, να καθοριστεί η έκταση εφαρμογής της οδηγίας βάσει μόνο της γραμματικής ερμηνείας της εν λόγω εννοίας της συμβατικής μεταβιβάσεως και, κατά συνέπεια, να προσδιοριστεί το πεδίο εφαρμογής της σε συνάρτηση με τη φύση του ελέγχου που ασκεί η διοικητική ή δικαστική αρχή επί των μεταβιβάσεων επιχειρήσεων στο πλαίσιο συγκεκριμένης διαδικασίας αναγγελίας πιστωτών.

26 Υπό το φως του συνόλου των σκέψεων που ανέπτυξε το Δικαστήριο στην υπόθεση Abels, το καθοριστικό κριτήριο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι επομένως ο σκοπός που επιδιώκεται με την εν λόγω διαδικασία.

27 Ο ιταλικός νόμος της 3ης Απριλίου 1979 προβλέπει την εφαρμογή μέσω αποφάσεως της διαδικασίας προσωρινής διαχειρίσεως ως προς τις επιχειρήσεως που καθορίζει. Κατά τον νόμο αυτό, η απόφαση συνεπάγεται ή μπορεί να συνεπαχθεί δύο ειδών αποτελέσματα.

28 Αφενός, για την εφαρμογή « ως προς όλα του τα αποτελέσματα » του νόμου περί πτωχεύσεων πρέπει να εξομοιωθεί προς την απόφαση που διατάσσει την αναγκαστική διοικητική εκκαθάριση που προβλέπεται από τα άρθρα 195 επ. και από το άρθρο 237 του νόμου περί πτωχεύσεων. Από το σύνολο των τελευταίων αυτών διατάξεων προκύπτει ότι, με επιφύλαξη των ειδικών ιδιομορφιών τους, η αναγκαστική διοικητική εκκαθάριση παράγει αποτελέσματα που, κατ' ουσίαν, είναι τα της πτωχεύσεως.

29 Αφετέρου, η απόφαση που διατάσσει την εφαρμογή της διαδικασίας προσωρινής διαχειρίσεως μπορεί επίσης να διατάσσει τη συνέχιση της δραστηριότητας της επιχειρήσεως, υπό τη διεύθυνση επιτρόπου, για περίοδο της οποίας ο νόμος ορίζει τον τρόπο υπολογισμού. Κατά το άρθρο 2 του νόμου της 3ης Απριλίου 1979, στις εξουσίες του εν λόγω επιτρόπου περιλαμβάνεται η πρόβλεψη προγράμματος η εκτέλεση του οποίου θα μπορεί να εγκριθεί από την επιφορτισμένη με τον έλεγχο αρχή και το οποίο θα πρέπει να περιλαμβάνει, στο μέτρο του δυνατού και λαμβανομένων υπόψη των συμφερόντων των πιστωτών, ένα « σχέδιο εξυγιάνσεως το οποίο πρέπει να είναι εναρμονισμένο με τις βασικές γραμμές της βιομηχανικής πολιτικής με ειδική αναφορά των εγκαταστάσεων που θα αρχίσουν να επαναλειτουργούν και αυτών που πρέπει να συμπληρωθούν, καθώς και των εγκαταστάσεων και συγκροτημάτων επιχειρήσεων που θα πρέπει να μεταβιβαστούν ».

30 Από τα προεκτιθέμενα προκύπτει ότι νομοθεσία όπως ο ιταλικός νόμος περί προσωρινής διαχειρίσεως των μεγάλων επιχειρήσεων που βρίσκονται σε κατάσταση κρίσεως παρουσιάζει διαφορετικά χαρακτηριστικά ανάλογα με το αν η απόφαση με την οποία διατάσσεται η αναγκαστική διοικητική εκκαθάριση ορίζει ή όχι τη συνέχιση των δραστηριοτήτων της επιχειρήσεως.

31 Ελλείψει αποφάσεως ως προς το τελευταίο αυτό σημείο ή μετά τη λήξη της διάρκειας ισχύος της αποφάσεως που επιτρέπει τη συνέχιση των δραστηριοτήτων της επιχειρήσεως, ο σκοπός, οι συνέπειες και οι κίνδυνοι μιας διαδικασίας όπως της αναγκαστικής διοικητικής εκκαθαρίσεως προσομοιάζουν προς αυτούς που ώθησαν το Δικαστήριο να καταλήξει με την προαναφερθείσα απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1985, Abels, στο συμπέρασμα ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας δεν έχει εφαρμογή στη μεταβίβαση επιχειρήσεως, εγκαταστάσεως ή τμήματος εγκαταστάσεως όταν ο μεταβιβάζων έχει κηρυχθεί σε κατάσταση πτωχεύσεως. Όπως και η πτώχευση, η διαδικασία αυτή αποσκοπεί στην εκκαθάριση των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη χάριν της ικανοποιήσεως της ομάδας των πιστωτών, οι δε μεταβιβάσεις που πραγματοποιούνται εντός του νομικού αυτού πλαισίου εξαιρούνται, κατά συνέπεια, από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Όπως τόνισε το Δικαστήριο στην προαναφερθείσα απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1985, Abels, δεν είναι δυνατό, χωρίς αυτή την εξαίρεση, να αποκλειστεί ο σοβαρός κίνδυνος επιδεινώσεως, σε γενικό επίπεδο, των όρων διαβιώσεως και εργασίας του εργατικού δυναμικού, κατ' αντίθεση προς τους κοινωνικούς στόχους της Συνθήκης.

32 Αντιθέτως, από τις διατάξεις του ιταλικού νόμου προκύπτει ότι όταν η απόφαση με την οποία διατάσσεται η εφαρμογή της διαδικασίας προσωρινής διαχειρίσεως ορίζει επίσης τη συνέχιση των δραστηριοτήτων της επιχειρήσεως, υπό τη διεύθυνση επιτρόπου της διαδικασίας προσωρινής διαχειρίσεως, ο σκοπός της διαδικασίας αυτής συνίσταται, πρωτίστως, στη δημιουργία μιας καταστάσεως ισορροπίας για την επιχείρηση που θα της επιτρέψει να διασφαλίσει τις δραστηριότητές της για το μέλλον. Ο

οικονομικός και κοινωνικός σκοπός που επιδιώκεται κατ' αυτόν τον τρόπο δεν μπορεί ούτε να εξηγήσει ούτε να δικαιολογήσει το ότι, όταν η οικεία επιχείρηση αποτελεί το αντικείμενο πλήρους ή μερικής μεταβιβάσεως, οι εργαζόμενοί της στερούνται των δικαιωμάτων που τους αναγνωρίζει η οδηγία υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει λεπτομερώς.

33 Επ' αυτού, το εθνικό δικαστήριο τονίζει ιδίως, με τη Διάταξή του περί παραπομπής, ότι στην αιτιολογική έκθεση του νομοθετικού διατάγματος 26/1979 αναφέρεται ότι η λειτουργία της διαδικασίας συνίσταται στη διάσωση των κατά βάση υγιών τμημάτων της επιχειρήσεως, ότι η υπό προσωρινή διαχείριση επιχείρηση μπορεί να λαμβάνει πιστώσεις την απόδοση των οποίων εγγυάται το δημόσιο και οι οποίες αποσκοπούν στην επανάληψη των δραστηριοτήτων, στη συμπλήρωση βιομηχανικών εγκαταστάσεων, ακινήτων και εξοπλισμών, τέλος δε ότι στη διαδικασία προσωρινής διαχειρίσεως η προστασία των συμφερόντων των πιστωτών είναι λιγότερο εκτεταμένη απ' ό,τι σε άλλες διαδικασίες εκκαθαρίσεως και ότι, ειδικότερα, οι εν λόγω πιστωτές δεν μετέχουν στη διαδικασία λήψεως των αποφάσεων περί συνεχίσεως της λειτουργίας της επιχειρήσεως.

34 Επομένως, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/187 του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, δεν έχει εφαρμογή στις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο διαδικασίας αναγγελίας πιστωτών, όπως αυτή της ιταλικής νομοθεσίας περί αναγκαστικής διοικητικής εκκαθαρίσεως, στην οποία αναφέρεται ο νόμος της 3ης Απριλίου 1979 σχετικά με την προσωρινή διαχείριση μεγάλων επιχειρήσεων που βρίσκονται σε κατάσταση κρίσεως. Αντιθέτως, οι ίδιες διατάξεις της ίδιας οδηγίας έχουν εφαρμογή όταν, εντός του πλαισίου ενός συνόλου νομοθετικών διατάξεων, όπως της προσωρινής διαχειρίσεως των μεγάλων επιχειρήσεων που βρίσκονται σε κατάσταση κρίσεως, έχει αποφασιστεί η συνέχιση της λειτουργίας της επιχειρήσεως και καθόσον διάστημα η απόφαση αυτή παραμένει σε ισχύ.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

35 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γαλλική και η Ιταλική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε ο pretore di Milano με Διάταξη της 23ης Οκτωβρίου 1989, αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/187/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, έχει την έννοια ότι όλες οι συμβάσεις ή σχέσεις εργασίας που υφίστανται, κατά την ημερομηνία της μεταβιβάσεως μιας επιχειρήσεως, μεταξύ του μεταβιβάζοντος και των εργαζομένων που ανήκουν στη μεταβιβαζομένη επιχείρηση μεταβιβάζονται αυτοδικαίως στον προς ον η μεταβίβαση συνεπεία του γεγονότος και μόνο της μεταβιβάσεως.**

2) **Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/187/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων, δεν έχει εφαρμογή στις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο διαδικασίας αναγγελίας πιστωτών, όπως αυτή της ιταλικής νομοθεσίας περί αναγκαστικής διοικητικής εκκαθαρίσεως, στην οποία αναφέρεται ο νόμος της 3ης Απριλίου 1979 σχετικά με την προσωρινή διαχείριση μεγάλων επιχειρήσεων που βρίσκονται σε κατάσταση κρίσεως. Αντιθέτως, οι ίδιες διατάξεις της ίδιας οδηγίας έχουν εφαρμογή όταν, εντός του πλαισίου ενός συνόλου νομοθετικών διατάξεων, όπως της προσωρινής διαχειρίσεως των μεγάλων επιχειρήσεων που βρίσκονται σε κατάσταση κρίσεως, έχει αποφασιστεί η συνέχιση της λειτουργίας της επιχειρήσεως και καθόσον διάστημα η σχετική απόφαση παραμένει σε ισχύ.**

Due Mancini Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias

Díez de Velasco Slynn Κακούρης

Joliet Schockweiler Grévisse Zuleeg

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 25 Ιουλίου 1991.

Ο Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος

O. Due